

# บทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กในโรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร

## The role of parents towards child rearing in Kaset Home Economics kindergarten

สาวิตรี พังงา<sup>1\*</sup> และ จุไรพร รอดเชื้อ<sup>1</sup>

Savitree Pungah<sup>1</sup> and Juraiporn Rodcheau<sup>1</sup>

### บทคัดย่อ

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่เล็กที่สุดและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวนับเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะพฤติกรรมของเด็ก ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กในโรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แบ่งเป็น 4 รูปแบบ คือ แบบประชาธิปไตย การเป็นแบบอย่าง รักสนับสนุน และการใช้เหตุผล 2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก กลุ่มประชากรคือผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร จำนวน 219 คน ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมผู้ปกครองมีระดับพฤติกรรมปฏิบัติเป็นประจำ ทั้ง 4 รูปแบบ ในส่วนความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ควรปฏิบัติเป็นลำดับแรก คือ การใช้เหตุผลและประชาธิปไตย รองลงมาคือ การเป็นแบบอย่าง และรักสนับสนุน ตามลำดับ นอกจากนี้พบว่า การศึกษาและลักษณะครอบครัวของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

### ABSTRACT

Family is the smallest social institution and plays an important role in human quality of life. Pattern of child rearing in the family is one of the factors that affect child's behaviors. For this reason, the researchers have studied the role of parents on parenting a child in Kaset Home Economics kindergarten. The purposes of this study were 1) to study the role of parents towards child rearing in 4 types; democracy, idolization, support and reasoning, 2) to study parent's opinions towards child rearing, and 3) to study relations between characteristics of parents and their role towards child rearing. The populations of Kaset Home Economics kindergarten are 219 parents. The result of the study found that overall, most parents tend to have their roles towards child rearing at the usually practice level in all types. In the parents' opinions, democracy and reasoning should be the first priority in child rearing following by idolization and support respectively. In addition, has been found that parent's education and family characteristics are significantly related with the role of parents towards child rearing at the statistical level of .05.

Key Words: The role of parents, child rearing

\*corresponding author; e-mail address: agrsvp@ku.ac.th

<sup>1</sup> ภาควิชาคหกรรมศาสตร์ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 50 ถ.งามวงศ์วาน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

<sup>1</sup> Department of Home Economics, Faculty of Agriculture, Kasetsart University, 50 Ngamwongwan Road, Chatuchak, Bangkok 10900

## คำนำ

การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวนับเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็ก และเป็นผลทำให้เด็กมีพฤติกรรม พัฒนาการและอารมณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทุกด้านของเด็ก คือ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้องและผู้ดูแลเด็ก เพราะเป็นผู้ที่สามารถตอบสนองความต้องการทุกด้านของเด็ก จากสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเห็นได้จากลักษณะครอบครัวไทยในอดีตเป็นครอบครัวขยาย อาศัยอยู่แบบเครือญาติ ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก ญาติพี่น้อง โดยพ่อจะเป็นผู้ทำงานนอกบ้านเพื่อหารายได้มาเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ขณะที่แม่จะเป็นผู้ทำหน้าที่ในการดูแลบ้านและอบรมเลี้ยงดู ซึ่งลักษณะเช่นนี้ เด็กจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูโดยตรงจากแม่ ซึ่งจากสภาพดังกล่าว ส่งผลให้โครงสร้างครอบครัวกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว มีเพียงพ่อ แม่และลูก และแม่ต้องทำงานนอกบ้านเพื่อช่วยหารายได้ให้กับครอบครัว ดังนั้นบทบาทของพ่อแม่จึงเป็นบทบาทร่วมกันในการอบรมเลี้ยงดูบุตรให้เติบโตขึ้นด้วยความรักและความไว้วางใจ ความรู้สึกอบอุ่นมั่นคงและประสบความสำเร็จในชีวิต

โรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร เป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาและให้การอบรมดูแลเด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 2 ปี 6 เดือน ถึง 5 ปี 6 เดือน ให้ได้รับพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ รวมทั้งศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กของโรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตร เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับจากการทำวิจัยในครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาหรือให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กต่อไป

## วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

## การตรวจเอกสาร

บทบาทของผู้ปกครอง หมายถึง การประพฤติปฏิบัติด้วยวาจา และการกระทำของบิดา มารดา และบุคคลที่เลี้ยงดูต่อเด็ก ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม บทบาทของผู้ปกครอง ได้แก่ การเข้าใจพัฒนาการและความแตกต่างรายบุคคลของเด็ก การให้ความรักความอบอุ่น การอบรมสั่งสอน การเสริมแรงจูงใจ และให้รางวัลสร้างความมั่นใจ การใช้เวลากับเด็กอย่างมีคุณภาพ เป็นต้น

การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดา มารดา หรือผู้เลี้ยงดูเด็ก ปฏิบัติต่อเด็กโดยการให้คำแนะนำสั่งสอนดูแลให้ความช่วยเหลือคุ้มครอง ให้ความรัก ความอบอุ่น และตอบสนองความต้องการทั้งทางกาย และทางใจแก่เด็กเพื่อให้เด็กได้มีชีวิตอยู่และเจริญเติบโตเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตามความมุ่งหวัง ซึ่งรูปแบบการอบรมเลี้ยงดู มีนิยามดังนี้ (พัฒนา, 2555)

1. แบบรักสนับสนุน หมายถึง การที่บิดามารดายอมรับชื่นชม ให้ความสนับสนุนใกล้ชิดและให้ความสนใจกับเด็ก

2. แบบใช้เหตุผล หมายถึง การที่บิดามารดาให้คำอธิบายประกอบการสนับสนุนและห้ามปรามเด็กในการทำกิจกรรมต่าง ๆ
3. แบบประชาธิปไตย หมายถึง พฤติกรรมของบิดามารดาที่ปฏิบัติต่อเด็กโดยที่เด็กมีความรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม
4. การเป็นแบบอย่าง หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติของผู้ปกครองด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยาวาจาและจริยธรรมที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ
5. แบบควบคุม หมายถึง การที่บิดามารดาออกคำสั่งให้เด็กปฏิบัติตามและคอยควบคุมพฤติกรรมของเด็กโดยไม่ปล่อยให้ไปเป็นอิสระ
6. แบบปล่อยปละละเลย หมายถึง พฤติกรรมของบิดามารดาที่ปฏิบัติต่อเด็ก โดยที่เด็กรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ การสนับสนุน หรือคำแนะนำจากผู้ปกครอง
7. แบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง พฤติกรรมของบิดามารดาที่ปฏิบัติต่อเด็กโดยที่เด็กมีความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับอิสระเท่าที่ควร
8. แบบให้ความรัก หมายถึง การรับรู้ที่เด็กมีต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาในลักษณะที่เป็นผู้แนะนำ สนับสนุนและช่วยเหลือ
9. แบบลงโทษ หมายถึง การรับรู้ที่เด็กมีต่อการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาในลักษณะที่เป็นการลงโทษทั้งทางร่างกายและจิตใจ

## อุปกรณ์และวิธีการ

### ประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนอนุบาลคหกรรมศาสตร์เกษตรระดับชั้นอนุบาล 1-3 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 219 คน โดยการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มประชากรทั้งหมด

### เครื่องมือในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลบทบาทของผู้ปกครองที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยการหาค่า Chi-square

## ผลและวิจารณ์

### ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามในการวิจัยนี้ คือผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลนครราชสีมาเขตที่ กำลังศึกษาในภาคปลาย ปีการศึกษา 2556 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้ปกครองเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 74.89) มากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 25.11) มีอายุช่วง 31-40 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ 41-50 ปี (ร้อยละ 62.10 และ 31.05 ตามลำดับ) ผู้ปกครองมากกว่าครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมาคือ สูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 54.34 และ 39.27 ตามลำดับ) ประกอบอาชีพรับราชการ มากที่สุด รองลงมาเป็นพนักงานหน่วยงานเอกชน และประกอบธุรกิจส่วนตัว (ร้อยละ 34.70 17.35 และ 14.16 ตามลำดับ) มีรายได้ของครอบครัวมากกว่า 40,000 บาท มากที่สุด รองลงมาคือ 30,001-40,000 บาท และ 20,001-30,000 บาท (ร้อยละ 59.82 17.35 และ 12.78 ตามลำดับ) ผู้ปกครองเกือบทั้งหมดเป็นบิดา/ มารดาของนักเรียน (ร้อยละ 99.08) มีลักษณะครอบครัวเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว (พ่อ แม่ ลูก) มากกว่าครอบครัวขยาย (พ่อ แม่ ลูก ญาติพี่น้อง) (ร้อยละ 54.79 และ 45.21 ตามลำดับ) มีสมาชิกในครอบครัวจำนวน 4 คน มากที่สุด รองลงมาคือ 3 คน และ มากกว่า 6 คน (ร้อยละ 28.31 26.94 และ 20.55 ตามลำดับ) ผู้ปกครองกลุ่มใหญ่ที่สุด มีระยะเวลาเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในแต่ละวันมากกว่า 6 ชั่วโมง รองลงมาคือ 4-6 ชั่วโมง และ 2-4 ชั่วโมง (ร้อยละ 63.01 22.83 และ 11.87 ตามลำดับ)

### รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง

รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครอง แบ่งเป็น 4 รูปแบบ คือ ประชาธิปไตย การเป็นแบบอย่าง รักสนับสนุน และการใช้เหตุผล

#### 1. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบประชาธิปไตย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้ปกครองมีพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แบบประชาธิปไตย ที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุดเกือบทุกข้อ มีเพียงข้อเดียวที่ปฏิบัติเป็นบางครั้ง มากที่สุด คือ ให้อิสระเด็กในการเลือกซื้อสิ่งของเครื่องใช้ที่เหมาะสม เช่น ของเล่น (ร้อยละ 59.82) สำหรับพฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ ให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กพูดหรือทำ (ร้อยละ 91.32) รองลงมาคือ รับฟังความคิดเห็นของเด็ก (ร้อยละ 85.84) ให้คำแนะนำเด็กในการทำกิจกรรมต่าง ๆ (ร้อยละ 83.56) และ เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่น และทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น (ร้อยละ 81.28) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ช่วยให้เด็กสามารถคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง โดยการรับฟังความคิดเห็นของเด็ก และฝึกให้เด็กรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งจะเป็นแนวทางในการอบรมเลี้ยงดูที่จะช่วยให้เด็กเข้าใจในสิทธิทั้งของตนเองและผู้อื่น และงานวิจัยของ จุไรรัตน์ (2543) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของมารดา สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กวัยก่อนเรียน พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย เด็กจะมีลักษณะเป็นคนเปิดเผย เป็นตัวของตัวเอง มีความรับผิดชอบ มองโลกในแง่ดี และสามารถปรับตัวได้ดี

## 2. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบการเป็นแบบอย่าง

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้ปกครองมีพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แบบการเป็นแบบอย่าง ที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุดเกือบทุกข้อ มีเพียงข้อเดียวที่ปฏิบัติเป็นบางครั้ง มากที่สุด คือ เป็นแบบอย่าง ในการสวดมนต์ก่อนเข้านอน (ร้อยละ 59.82) สำหรับพฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุด คือ เป็นแบบอย่าง ในการมีสัมมาคารวะต่อผู้อื่น เช่น การแสดงความเคารพต่อผู้ใหญ่ (ร้อยละ 95.89) รองลงมาคือ เป็นแบบอย่างในการแสดงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น (ร้อยละ 85.84) เป็นแบบอย่างในการแสดงออกถึงความรักความผูกพันต่อบุคคลในครอบครัว (ร้อยละ 89.50) และ เป็นแบบอย่างในการรับผิดชอบต่อสมบัติของ ส่วนรวม (ร้อยละ 89.50) ตามลำดับ ดังที่ นกเนตร (2541) กล่าวถึงพัฒนาการเด็กที่ดีเริ่มต้นจากครอบครัว เด็กจะเติบโตมีคุณภาพชีวิต ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับครอบครัวและวิธีการอบรมเลี้ยงดูจากบุคคลในครอบครัว เป็นสำคัญ ด้วยเหตุที่ว่าครอบครัวทำหน้าที่ดูแลเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนเติบโตพึ่งตนเองได้ รวมทั้งเป็นแบบอย่าง ที่หล่อหลอมความรู้สึกนึกคิด พฤติกรรมตลอดจนจิตสำนึกของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura (1976) อธิบายไว้ว่า พฤติกรรมทางสังคมเน้นความสำคัญของการ เรียนรู้ โดยการสังเกตหรือเลียนแบบจากตัวแบบซึ่งจะมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของบุคคล และการ ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมแก่เด็กวัยอนุบาลเป็นสิ่งสำคัญอันจะก่อให้เกิดเป็นบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยที่ดี ในอนาคต ด้วยธรรมชาติของเด็กวัยนี้เรียนรู้ได้ดีผ่านการเลียนแบบ

## 3. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบรักสนับสนุน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้ปกครองมีพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แบบรักสนับสนุน ที่ปฏิบัติเป็นประจำมากที่สุดทุกข้อ โดยพฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติเป็นประจำ มากที่สุด คือ ให้ความรัก ความอบอุ่นกับเด็กเสมอ (ร้อยละ 95.43) รองลงมาคือ แสดงความรักต่อเด็กโดยการโอบกอดสัมผัส (ร้อยละ 94.98) เอาใจใส่ดูแลกิจวัตรประจำวันของเด็กเสมอ (ร้อยละ 92.23) และ แสดงความเป็นกันเองกับเด็กเสมอ (ร้อยละ 90.41) ตามลำดับ ทั้งนี้พื้นฐานของเด็กทุกคนต้องการความรักและการยอมรับ เด็กที่ได้รับการรักความ อบอุ่นจากพ่อแม่จะรู้สึกมั่นคงทางจิตใจ การแสดงความรักอาจมีได้หลายรูปแบบเช่น การกอดรัด การให้สัมผัสที่ อบอุ่น การสบตา การใช้วาจาที่สร้างสรรค์ และการให้ความสนใจ เป็นต้น และสอดคล้องกับ ลัดดา และคณะ (2551) ได้ศึกษาพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย พบว่าครอบครัวส่วนใหญ่เกือบร้อยละ 80 แสดงความรักต่อ เด็กปฐมวัยด้วยการสัมผัสทางกาย คือการกอด

## 4. รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กแบบใช้เหตุผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้ปกครองมีพฤติกรรมกรรมการอบรมเลี้ยงดูเด็ก แบบใช้เหตุผล ที่ปฏิบัติ เป็นประจำมากที่สุดเกือบทุกข้อ มีเพียงข้อเดียวที่ปฏิบัติเป็นบางครั้ง มากที่สุด คือ เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมที่ไม่ พึงประสงค์จะใช้วิธีการตี (ร้อยละ 70.32) สำหรับพฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติเป็นประจำ มากที่สุด คือ ให้เด็กทำ สิ่งต่าง ๆ โดยอธิบายเหตุผล (ร้อยละ 83.56) รองลงมาคือ อธิบายให้เด็กทราบถึงสิ่งที่เป็นอันตราย เช่น อันตรายจากของมีคม (ร้อยละ 94.98) กล่าวคำขอโทษเด็กเมื่อเข้าใจเด็กผิด (ร้อยละ 88.13) และเมื่อเด็กแสดง พฤติกรรมที่พึงประสงค์จะชมเชย (ร้อยละ 86.76) ตามลำดับ ทั้งนี้การอบรมเลี้ยงดูให้เด็กเชื่อฟัง พ่อแม่ต้องเป็น

คนที่ม่เหตุผลและสามารถอธิบายเหตุผลให้เด็กเข้าใจและปฏิบัติตามได้ และ Chen X *et al.* (2000) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของการอบรมเลี้ยงดูและการเป็นแบบอย่างต่อพัฒนาการและพฤติกรรมของเด็ก พบว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล จะเติบโตขึ้นเป็นเด็กที่มีการปรับตัวทางสังคมสูง มีความสำเร็จด้านการเรียน

### ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ควรปฏิบัติเป็นลำดับแรกคือ ประชาธิปไตยและการใช้เหตุผล (ร้อยละ 41.55) รองลงมาคือ การเป็นแบบอย่าง (ร้อยละ 31.96) และ รักสนับสนุน (ร้อยละ 25.11) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเห็นว่าการเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตัดสินใจด้วยตนเอง เด็กจะแสดงออกอย่างอิสระ โดยผู้ใหญ่คอยอธิบายให้เหตุผลในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นการปลูกฝังบุคลิกภาพที่ดีให้กับเด็ก เด็กจะรู้จักใช้เหตุผลเหตุผล เคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น กล้าแสดงออกอย่างมั่นใจ และมองโลกในแง่ดี ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ดุษฎี (2535) ที่พบว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การใช้เหตุผลแบบรักสนับสนุนมีผลทางบวกด้านบุคลิกภาพและสังคม เด็กจะมีลักษณะที่พึงปรารถนาสูง ดัง Table 1

Table 1 Number and percentage of the parents opinion about types of child rearing

Priority	Types of child rearing	Number	Percent
1	Democracy	91	41.55
1	Reasoning	91	41.55
3	Idolization	70	31.96
4	Support	55	25.11
5	Others*	5	2.28

\* Other types of child rearing are friendship, critical thinking, exemplary, confidential and participative.

### ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาของผู้ปกครองและลักษณะของครอบครัวกับบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

#### 1. ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาของผู้ปกครองกับบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

การศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า Chi-square เรียงลำดับจากมาไปหาหน้า ดังนี้ การเป็นแบบอย่างในการรับประทานอาหารให้หมดโดยไม่เหลือทิ้ง การพูดคุยกับเด็กด้วยน้ำเสียงที่ไพเราะอ่อนหวาน การเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัว การเป็นแบบอย่างในการควบคุมอารมณ์ และการยิ้มแย้มแจ่มใส เล่นกับเด็กอย่างเป็นมิตร กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นแบบอย่างในการรับประทานอาหารให้หมดโดยไม่เหลือทิ้ง การพูดคุยกับเด็กด้วยน้ำเสียงที่ไพเราะอ่อนหวาน การเปิดโอกาสให้

เด็กได้แสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมร่วมกันของครอบครัว การเป็นแบบอย่างในการควบคุมอารมณ์ และการยิ้มแย้มแจ่มใส เล่นกับเด็กอย่างเป็นมิตร มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจำนวนผู้ปกครองมากกว่าครึ่งหนึ่งจบการศึกษาระดับปริญญาตรี และเห็นว่าการอบรมเลี้ยงดูเด็กของครอบครัวนั้น การให้ความรัก ความเข้าใจ การเอาใจใส่ การปฏิบัติและการเป็นแบบอย่างที่ดี จะทำให้เด็กสามารถปฏิบัติสิ่งต่างๆ ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นและทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและตัดสินใจด้วยตนเอง จะส่งผลให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและกล้าแสดงออก อีกทั้งความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ได้แก่ บรรยากาศที่เป็นมิตร ทุกคนยิ้มแย้มแจ่มใส ปฏิสัมพันธ์ที่ดีเหล่านี้จะทำให้เด็กรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัย ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านที่สมบูรณ์ และในส่วนของการศึกษาของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่อง การให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง กล่าวคือ ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ให้เด็กรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง มากที่สุด รองลงมาคือ ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ อาจเป็นเพราะว่าผู้ที่มีวุฒิสูงกว่าเห็นว่าเด็กควรมีโอกาสได้ลองผิดลองถูกด้วยตนเองก่อน ซึ่งส่งผลให้เด็กรู้จักคิดและตัดสินใจ โดยมีผู้ใหญ่อธิบายหรือเสนอแนะวิธีที่ถูกต้อง

## 2. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะของครอบครัวกับบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

ลักษณะของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับบทบาทในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในเรื่อง การให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กพูดหรือทำ การช่วยผ่อนคลายความกังวลใจของเด็ก กล่าวคือ ครอบครัวเดี่ยว (พ่อ แม่ ลูก) ให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กพูดหรือทำ มากที่สุด รองลงมาคือ ครอบครัวขยาย (พ่อ แม่ ลูก ญาติพี่น้อง) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ปกครองเกือบทั้งหมด มีลักษณะครอบครัวเป็นแบบครอบครัวเดี่ยว (พ่อ แม่ ลูก) และประกอบอาชีพ จึงเห็นความสำคัญกับเวลาในการดูแลเอาใจใส่สิ่งที่เด็กพูดหรือปฏิบัติ ซึ่งจะ让孩子ได้รับความรัก ความอบอุ่น และเติบโตเป็นเด็กที่มีภาวะจิตใจที่ดี

### ข้อเสนอแนะ

#### ข้อเสนอแนะจากผลวิจัย

1. ควรให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ปกครอง จะส่งผลให้ผู้ปกครองมีวิธีการอบรมเลี้ยงดูเด็กได้เป็นอย่างดี ส่วนการให้ความรู้ อาจจัดเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ วารสาร หรือการจัดบอร์ดนิเทศ ซึ่งควรมีความหลากหลายและน่าสนใจ
2. ควรเผยแพร่ผลการวิจัยแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในรูปแบบบทความวิชาการ

#### ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามบริบทสังคมไทย
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบบทบาทของบิดา มารดาที่มีต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็ก

## เอกสารอ้างอิง

จุไรรัตน์ เสนพงศ์. 2543. **ความสัมพันธ์ระหว่างแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูของมารดา สัมพันธภาพระหว่างบิดามารดากับความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กวัยก่อนเรียน.** วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพยาบาลสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.

นภเนตร ธรรมบวร. 2541. **บทบาทครอบครัวกับการศึกษา.** สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, กรุงเทพฯ.

ดุษฐ์ โยเหลา. 2535. **การสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในประเทศไทย โดยการวิเคราะห์เมตา.** สถาบันวิจัยพฤกษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.

พัฒนา ชัชพงศ์. 2555. **ความร่วมมือบ้านและโรงเรียน: ผู้ปกครองกับการส่งเสริมพัฒนาการของลูก.** เอกสารประกอบบรรยายให้กับผู้ปกครอง วันที่ 23 มิถุนายน 2555 ณ อำเภอเมือง จังหวัดตรัง.

ลัดดา เหมาะสุวรรณ และ คณะ. **เด็กไทยวันนี้เป็นอยู่อย่างไร: บทสรุปจากโครงการวิจัยพัฒนาการแบบองค์รวมของเด็กไทย.** แหล่งที่มา:

[http://www.hiso.or.th/hiso/picture/reportHealth/ThaiHealth2008/report2551\\_13.pdf](http://www.hiso.or.th/hiso/picture/reportHealth/ThaiHealth2008/report2551_13.pdf), 13 สิงหาคม 2557.

Bandura, A. 1977. **Social learning theory.** New Jersey: Prentice-Hall

Chen X, Liu M, and Li D. 2000. Parental warmth, control, and indulgence and their relations to adjustment in Chinese children: a longitudinal study. **Journal of Family Psychology** 14(3): 401-19.